

Motion till riksdagen 2017/18:4048

av **Yasmine Posio Nilsson m.fl. (V)**

med anledning av prop. 2017/18:143 Samarbetsavtal om partnerskap och utveckling mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Islamiska republiken Afghanistan, å andra sidan

---

1 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör arbeta för att avtalet om återvändande mellan EU och Afghanistan sägs upp och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör säga upp avtalet om återvändande mellan Sverige och Afghanistan och tillkännager detta för regeringen.

2 Solidaritet med det afghanska folket

Vänsterpartiets politik för Afghanistan tar sin utgångspunkt i solidariteten med det afghanska folket. Vi vill att Sverige ska vara en aktiv och närvarande aktör i Afghanistan och understöder det arbete som afghanska män och kvinnor bedriver för fred, utveckling, demokrati och jämställdhet. Vänsterpartiet stöder därför insatser som har till sin uppgift att säkerställa ett långsiktigt arbete för fred, demokratisering och jämställdhet. Det är så det afghanska samhället kan stabiliseras och vidareutvecklas.

Förhandlingarna om samarbetsavtalet om partnerskap och utveckling mellan EU och Afghanistan påbörjades 2011 och är, som regeringen skriver i sin proposition, ett viktigt steg för EU:s engagemang i Afghanistan. Vänsterpartiet har länge efterfrågat ett ökat fokus på civila och humanitära insatser i stället för militära. Avtalet spänner över en rad områden, vilket vi menar är en styrka. Särskilt viktigt är det att Afghanistan tillåts äga sin egen utveckling och att utvecklingspolitiken sker på Afghanistans villkor. Vi vill också poängtera att genomförandet av avtalets olika delar måste ske med respekt för

demokrati och mänskliga rättigheter. Det är t.ex. viktigt att utvecklingen av den polisiära verksamheten och bekämpande av terrorism utgår från mänskliga rättigheter och internationell rätt, utan civilt lidande som följd.

Tyvärr innehåller även avtalet skrivningar kring migration och återvändande. Vänsterpartiet är starkt kritiskt till det rådande återvändandeavtalet mellan EU och Afghanistan och menar att det borde sägas upp.

3 Civila insatser för fred och utveckling

Afghanistans historia visar att det inte finns någon militär lösning på landets problem. Utländsk militär närvaro har gång på gång fördjupat och förstärkt landets konflikter. För att säkerställa ett arbete för fred, demokratisering och jämställdhet behövs en i grunden annan strategi för Afghanistan. Vänsterpartiet ser att Afghanistans stora utmaningar bara kan lösas genom en civil och politisk strategi. Stommen i en sådan strategi är ett ökat civilt bistånd och stöd till de politiska försöken att få igång en freds- och försoningsprocess och ett arbete med att återintegrera de stridande parterna i samhället. Redan i dag finns det en rad initiativ på både lokal och nationell nivå i Afghanistan för att försöka få igång en freds- och försoningsprocess. Hitintills har dock Sveriges stöd till dessa viktiga initiativ varit begränsat.

I Afghanistan växer det nu upp en ny generation av unga män och kvinnor. För många av dem saknas möjligheter till utbildning, försörjning och ett liv som inte begränsas av förtryck och fattigdom. Den bilden bekräftas inte minst av alla de ensamkommande barn och ungdomar som flytt landet. Det måste skapas en framtid för alla ungdomar och barn i Afghanistan. Bristande framtidstro och frustration är talibanernas bästa vän, det både underlättar deras rekrytering och ger Daesh/IS luft under vingarna. Civilt bistånd är därför avgörande för att lösa grundorsakerna till kriget i Afghanistan.

Civila insatser måste samtidigt kompletteras med insatser för att stödja försöken till en freds- och försoningsprocess. Denna process måste rymma ett brett spektrum av alla berörda grupper i det afghanska samhället för att en långsiktig, fredlig lösning ska kunna ta form. Därför är det viktigt att det civila samhället får en mer framträdande roll i framtida fredssamtal. Särskilt viktigt är det att Afghanistans kvinnor inkluderas i fredsprocessen så att deras inflytande och rättigheter inte förhandlas bort. Erfarenheten från andra länder visar dessutom att fredsförhandlingar där kvinnor deltar leder till en mer hållbar fred.

Sverige har starka band till Afghanistan genom de många afghaner som i dag lever i vårt land och alla svenskar som genom decennierna engagerat sig i solidaritetsarbete med Afghanistan. Genom Svenska Afghanistankommitténs framgångsrika arbete i landet under mer än tre decennier har Sverige erövat trovärdighet och skapat unika kontaktnät. Sverige skulle därför kunna bli en central aktör för fred, demokrati och jämställdhet i Afghanistan. Men det förutsätter att fokus på militära insatser ersätts med civila och politiska insatser. Där kan samarbetsavtalet om partnerskap och utveckling mellan EU och Islamiska Afghanistan spela en viktig roll. Vänsterpartiet står bakom stora delar av avtalet men vill särskilt stryka under vikten av att Afghanistan själva måste tillåtas att äga sin utveckling.

3.1 Kvinnors aktiva deltagande

Det är mycket positivt att avtalet tar fasta på kvinnors inkludering, både vad gäller inflytande och livsvillkor. I juni 2015 antogs Afghanistan's National Action Plan on UNSCR 1325 – Women, Peace and Security, som syftar till att implementera FN-resolution 1325. Det är av största vikt att det arbetet får ligga till grund för byggandet av ett demokratiskt Afghanistan i fred. Vänsterpartiet har tidigare lyft behovet av en svensk handlingsplan för Sveriges arbete med FN-resolutionerna 1325 och 1820 i Afghanistan, där det tydliggörs hur Sverige kan stärka Afghanistans kvinnor och garantera att de får ökat inflytande i fredsprocessen. En freds- och försoningsprocess kommer självklart att vara komplicerad och ta tid. Men det finns inga andra alternativ om vi vill se ett Afghanistan i fred. Det är också viktigt att understryka att vår moderna historia är full av exempel på att fred kunnat byggas med fredliga medel – även efter mycket komplicerade och långdragna konflikter. Det finns inget som säger att Afghanistan skulle vara dömt till krig och konflikt för all framtid.

För att åstadkomma ett tydligare fokus på att stärka de afghanska kvinnornas ställning krävs en ny inriktning. Vi har därför tidigare motionerat i riksdagen om att regeringen bör ta fram en nationell handlingsplan för hur Sverige kan stödja arbetet med att implementera FN-resolution 1325 i Afghanistan (mot. 2017/18:3930).

4 Återvändandeaftalen

Vänsterpartiet värnar rätten att söka asyl och möjligheten till lagliga flyktvägar. Samarbetsavtalet mellan EU och Afghanistan innehåller även skrivningar rörande migration. Där slås bl.a. fast att parterna ska samarbeta i syfte att förhindra irreguljära migrationsströmmar och att detta ska gå i linje med unionens övergripande strategi för migration och rörlighet samt relevanta internationella konventioner. Detta ska bl.a. omfatta frågor som rör asyl, migration och utveckling, återvändande och återtagande och gränsförvaltning.

Vänsterpartiet är starkt kritiskt till det rådande återvändandeaftalet mellan EU och Afghanistan. Det gäller också det efterföljande bilaterala avtalet mellan Sverige och Afghanistan. I en situation där behovet av ett effektivt bistånd är enormt och behovet av stöd till människor på flykt är större än någonsin väljer EU att lägga om sin biståndspolitik. Detta i syfte att stoppa migrationen i stället för att bekämpa fattigdomen och utjämna klyftorna.

EU:s strategi är att sluta flyktingavtal med fattiga länder för att hålla människor utanför unionens gränser. När nöden är som störst väljer världens rikaste kontinent att ducka för sitt ansvar för människor på flykt. Sedan hösten 2015 har EU arbetat intensivt med att sluta pakter med en rad länder i bl.a. Afrika och Mellanöstern för att hindra flyktingar från att komma till Europa. Pakterna innehåller löften om bistånd och handelsavtal i utbyte mot att migrationen kontrolleras.

EU-kommissionens generaldirektorat för utvecklingsfrågor har kommit fram till att migration är primärt fokus i minst 17 procent av de biståndsinsatser som EU planerat sedan början av 2016. Siffran är sannolikt en underskattning. Omprioriteringen inom biståndspolitikerna sprider sig även till de bilaterala biståndsprogrammen inom EU:s medlemsstater.

EU:s nya fokus i biståndspolitiken strider mot biståndets principer på tre centrala sätt:

1. Bistånd ska utgå från mottagarens egna prioriteringar och behov.
2. Bistånd får inte villkoras utifrån politiska prioriteringar i givarländerna.
3. Flera av de insatser som finansieras med biståndsmedel får inte räknas som bistånd.
Bland annat handlar det om bistånd till gränsbevakning och förvar.

När EU hösten 2016 tecknade återtagandeavtal med Afghanistan var det med hot om att dra tillbaka biståndet på motsvarande 10 miljarder kronor årligen under en fyraårsperiod. Afghanistan är ett av världens fattigaste länder. Deras inhemska intäkter utgör endast 10,4 procent av BNP, och de är därmed så pass beroende av utländskt bistånd att den afghanska regeringen hade svårt att stå emot pressen från EU. Afghanistan kan på inget sätt beskrivas som ett säkert land, och utvecklingsutmaningarna är enorma. Den afghanska flyktingministern har vid flera tillfällen vädjat till EU att inte deportera människor till landet. I stället har man genom avtalet tvingats förbinda sig till att återta flyktingar som utvisats med tvång, någonting man tidigare motsatt sig. Att Sverige genom EU:s avtal har tecknat ett bilateralt återtagandeavtal med Afghanistan är direkt skamligt.

Enligt artikel 49 i avtalet ska en gemensam kommitté inrättas som bl.a. har till uppgift att säkerställa att avtalet följs, men också fastställa prioriteringar och utfärda rekommendationer. Det är av största vikt att denna kommitté utgår från ömsesidiga intressen så att det inte blir ett ensidigt verktyg för EU att genomdriva ytterligare repressiva migrationspolitiska åtgärder.

Vänsterpartiet har tidigare motionerat i riksdagen om att Sverige som enskilt land såväl som inom EU och FN bör motverka alla beslut som innebär att asylrätten och flyktingars mänskliga rättigheter kränks (mot. 2017/18:1939). Regeringen bör även arbeta för att avtalet om återvändande mellan EU och Afghanistan sägs upp. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Regeringen bör dessutom säga upp avtalet om återvändande mellan Sverige och Afghanistan. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Yasmine Posio Nilsson (V)

Jens Holm (V)

Amineh Kakabaveh (V)

Håkan Svenneling (V)

Lotta Johnsson Fornarve (V)

Birger Lahti (V)